

----- Original Message ----- **From:** [Jana Čadová](#)
Sent: Monday, October 12, 2009 9:51 PM
Subject: Standard - stanovisko pracovní skupiny

Dear colleagues and AMATE members,

Let me to inform you about semi-results in the process of building up Standard Učitele. The letter and the Attachment give you a general insight. I have already confirmed to take part at the November meeting to get news for AMATE members.

With best regards
Mgr. Jana Čadová
a member of AMATE committee

14. říjen 2009

Vážené kolegyně a vážení kolegové,
již dříve jsme vás informovali o průběhu pracovních aktivit zaměřených na vytváření standardů práce učitele. Nyní jsme byli požádáni o zveřejnění stanoviska pracovní skupiny poté, co práce na Standardu byly v podstatě zastaveny.
Pokud máte zájem se zúčastnit plánovaného setkání, potvrďte na info@odyssea.cz

Napsala: cadovajana@seznam.cz

Příloha 1

Vážení kolegové v pedagogických asociacích a na fakultách,
v příloze Vám posíláme slíbené oficiální stanovisko členů pracovní skupiny, ve kterém se vyjadřujeme k rozhodnutí MŠMT zastavit práce na standardu.

Ve stanovisku vyjadřujeme mj. přesvědčení, že tvorba standardu má nyní pokračovat zdola, tj. právě na půdě asociací a fakult. Chceme tím i nadále přispívat k vytváření a prosazování dlouhodobé koncepce podpory učitelů, včetně potřebných změn na úrovni legislativy a financování.

V současné době připravujeme setkání, během kterého budeme moci společně s Vámi rozhodnout o dalším osudu standardu - zejména o tom PROČ, ZDA VŮBEC, JAKÝM ZPŮSOBEM a KDO by měl ve vývoji tohoto dokumentu pokračovat. Setkání proběhne dne **6.11. od 10 do 14 hodin v budově Pedagogické fakulty UK v Praze, ve velkém sálu v suterénu.**

Na setkání jste srdečně zváni!

Napište nám, prosím, zda máte zájem o účast na setkání. Podrobnější informace Vám budou zaslány v první polovině října jménem pořádající organizace, kterou bude Asociace profesí učitelství ČR.

Dále Vás žádáme o přeposlání našeho stanoviska Vaším kolegům, kteří se zapojili do dosavadní diskuse o standardu.

S pozdravem,

H.Košťálová, M.Píšová, K.Rýdl, V.Spilková, V.Srb, H.Stýblová, Z.Syslová, F.Tomášek

Příloha 2:

Stanovisko pracovní skupiny k tvorbě „Standardu kvality profesí učitele“ k zastavení práce na tomto klíčovém dokumentu. (Pro informaci citujeme formu zastavení prací: „práce na standardu profesí učitele nebudou pokračovat až do odvolání“, e-mail J.Wenigerové poradkyně paní ministryně NM J. Kitzbergerovi 29.7.2009).

1. **Vyjadřujeme politování** nad tím, že po několika letech nezájmu státní vzdělávací politiky o kvalitu učitelů a učitelského vzdělávání a po loňském slibném nástupu k systémovému řešení, přerušilo MŠMT bez dostatečných vysvětlení a argumentů práci na tvorbě standardu kvality profese učitele.
2. Jsme přesvědčeni, že hlavní roli v tomto rozhodnutí hraje nepříznivá finanční situace, protože **bez vytvoření nezbytných podmínek nemá smysl zavádět systém**, který by mimo jiné umožňoval lépe finančně ocenit práci kvalitních učitelů a tím je dále motivoval.
3. **Důrazně se ohrazujeme proti výrokům J. Wenigerové**, poradkyně ministryně, které byly publikovány v UN č. 29/2009, a to pro jejich zásadní rozpor s realitou vyplývající z nepochopení filozofie tvorby Standardu.
4. V evropském prostoru je neobvyklý přístup, kdy se stát dlouhodobě distancuje od přímé odpovědnosti za podporu kvality učitelů a učitelského vzdělávání. **Zvyšování kvality učitelů v souvislosti s úsilím o zvyšování kvality školního vzdělávání je jedním z klíčových cílů vzdělávací politiky ve většině vyspělých zemí** (viz mezinárodní dokumenty, o čemž svědčí i pozornost, která je tomuto problému věnována v mezinárodních dokumentech UNESCO, OECD, Evropské komise apod.) Důraz na kvalitu učitelů se stal nejen politickou prioritou, ale je také v centru pozornosti pedagogické teorie i praxe. Celá řada odborných studií se pokusila na základě empirických výzkumů vymezit kompetence (znalosti, dovednosti, hodnoty, osobnostní předpoklady), které charakterizují kvalitní, tvořivě a efektivně pracující učitele.
5. Na základě charakteristik klíčových prvků kvality učitele byly v mnoha evropských zemích i v zámoří vytvořeny **profesní standardy** jako nástroj ke zvyšování kvality učitelů a východisko pro učitelské vzdělávání, profesní rozvoj a hodnocení učitelů. Profesní standard je vyjádřením široce sdílené podstaty profesionality učitele a společenského očekávání vzhledem k rolím a kompetencím učitele. V mnoha zemích je profesní standard formulován legislativně v termínech profesních kvalit, kompetenčních požadavků, charakteristik klíčových profesních činností, kompetencí, znalostí, hodnot a postojů.
6. Důležitým evropským trendem je důraz na to, aby představy o kvalitě učitele, vyjádřené profesním standardem, byly vytvářeny v **interakci a spolupráci** mezi reprezentanty **školní praxe, pedagogického výzkumu a vzdělávací politiky**. Standard by měl být formulován z hlediska různých úhlů pohledu; měl by zahrnovat různé úrovně požadavků na učitele - od požadavků státu prostřednictvím formálních dokumentů, přes požadavky škol, zaměstnavatelů a rodičů po formulaci požadavků na přípravné a další vzdělávání a profesní sebezvoj.
7. Pro funkčnost standardu je velmi důležité, aby byl široce sdílen různými aktéry vzdělávání. Zejména jde o to, aby byl vnitřně přijat samotnými učiteli, byl v souladu s tím, jak oni sami chápou podstatu své práce a jak vidí sami sebe jako profesionály, jak vnímají svou profesní identitu, aby tak pro ně mohl být motivací a motorem ke zkvalitňování vlastní činnosti. Toto pojetí vede v mnoha zemích k velkému důrazu na demokratický **proces tvorby standardu „zdola“** (možnost spolupodílet se, ovlivňovat jeho celkové pojetí i konkrétní formulace). Právě proto by standardy jako normy kvality výkonu profese měly být vytvářeny a široce sdíleny v profesní komunitě. Jsme hluboce přesvědčeni o tom, že i u nás má být **tvorba standardu „v rukou profese“** a že je tedy třeba umožnit učitelům, aby se mohli skutečně podílet na definování profesní kvality (nejen fiktivně, či dílčím připomínkováním – jak tomu bylo u nás mnohokrát v minulosti).

8. To byl také **hlavní důvod**, proč jsme při tvorbě standardu kvality profese učitele, **v první fázi pracovali zejména na celkovém pojetí profesního standardu, jeho smyslu a funkcích** v kontextu proměňujícího se českého školství a soustředili se na **vyvolání široké diskuze** o tom, jak chápat kvalitní vykonávání učitelské profese vůbec a zejména v podmínkách kurikulární reformy. **Konkrétní podoba profesního standardu byla v této fázi věcí druhotnou. Záměrně jsme proto nepředložili** do diskuze „**hotový**“ dokument, který jsme mohli jednoduše vytvořit kompilací zahraničních standardů. Uvedené příklady profesních činností měly vést k přemýšlení o podstatě kvalitní učitelské práce a ke kritickému přístupu k předloženým návrhům včetně tvorby vlastních, především lepších řešení. Od začátku jsme **zdůrazňovali, že se nejedná o první verzi standardu**, ale pouze o **nastartování veřejné diskuze**. V mnoha zemích byla tvorba profesního standardu několikaletým procesem (např. v Nizozemí trvala tvorba dokumentu celých 6 let).
9. **Profesní standard chápeme jako soubor profesních kompetencí učitele, které jsou nezbytné pro standardní (kvalitní) vykonávání profese v podmínkách kurikulární reformy**, která představuje zásadní proměny v pojetí cílů, obsahu a strategií školního vzdělávání. Kvalita učitele, vyjádřená profesním standardem, má být tedy formulována v úzké souvislosti s pojetím kvalitní školy a kvalitní výuky v kurikulárních dokumentech. Profesní standard by měl definovat nezbytné kompetence, které chápeme jako komplexní způsobilosti pro konkrétní činnosti učitele. Profesní kompetence považujeme za komplexní, flexibilní strukturu profesních kvalit učitele, která zahrnuje zvnitřněné znalosti, dovednosti, reflektované zkušenosti, postoje a hodnoty.
10. **Z hlediska smyslu a funkcí standardu** považujeme za důležité, aby sloužil především:
- a) K ujasňování toho, jak se musí proměňovat pojetí profese (role a profesní kompetence), jak by měli být učitelé vzdělávání, aby zvládali požadavky spojené s výraznou změnou cílů, obsahu a metod školního vzdělávání. Tedy, co znamená kvalitní výkon učitelské profese z hlediska současných i perspektivních nároků nejen v domácím, ale i mezinárodním kontextu. Jde především o široce **sdílené porozumění proměnám pojetí kvality učitele** uvnitř profesní komunity, mezi politiky a širokou veřejností.
 - b) Jako sjednocující rámec pro vymezení **profilu absolventa studia učitelství** na fakultách připravujících učitele, jako východisko pro proměny v pregraduální přípravě učitelů.
 - c) Jako východisko pro proměnu **systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků**, jeho zacílení vzhledem k požadavkům kurikulární reformy a s ohledem na vzdělávací potřeby učitelů.
 - d) Jako nástroj pro **oceňování kvality učitele** s dopady na finanční ohodnocení a **kariérní postup**. Jednotlivé kariérní úrovně by byly propojeny s atestacemi, garantujícími naplnění definované úrovně.
 - e) Jako rámec pro systematickou reflexi vlastní práce, nástroj pro **sebehodnocení a profesní rozvoj**.
 - f) Jako základ k vytvoření **systému podpory učitelů** v jejich profesním rozvoji včetně nástrojů jejich podpory (např. mentoring).
11. Má-li mít profesní standard a jeho zavádění smysl a mají-li být naplňovány jeho funkce, je nutné vytvořit odpovídající **podmínky**, což znamená:
- a) dosažení vůle a shody, že vzdělání je skutečnou prioritou (a nejen předvolební) státní vzdělávací politiky

- b) rovněž vytvoření systémové podpory učitelů a učitelského vzdělávání a formulování podmínek nutných k zajištění požadované kvality výkonu učitelské profese.
 - c) definovat také legislativní podmínky tak, aby se standard stal závazným rámcem pro Akreditační komisi vlády ČR, fakulty připravující učitele, ČŠI, samotné učitele i školy. Současně řešit problém nekvalifikovaných učitelů, protože není možné připustit, že by splnění standardu mohlo suplovat vysokoškolské vzdělání.
12. Za velmi důležité považujeme také vytvoření dostatečného časového prostoru na promyšlené vysvětlování a pozitivní **medializaci profesního standardu** učitele zacílenou k odborné pedagogické i rodičovské veřejnosti (vysvětlovat, že nejde o ohrožení a bič na učitele, ale o příležitost k oceňování kvality práce učitele, tak, jak je to obvyklé v jiných profesích).
13. **Pokud ze strany MŠMT nedojde k vytvoření systému komplexní podpory** (zejména finanční a organizační) **učitelů a učitelského vzdělávání**, nemá smysl mluvit o zvyšování kvality práce učitelů a **nemá tedy ani smysl zavádět standard do praxe**. A jestliže ministerstvo školství v současné chvíli nemá zájem o vytvoření profesního standardu jako jádra systému podpory učitelů s cílem zvýšit kvalitu vzdělávání, je nutné tuto situaci respektovat. Současně však konstatujeme, že **ukončení veřejné diskuze**, do které se zapojilo zhruba 1500 učitelů a ředitelů, 24 pedagogických asociací a 20 fakult připravujících učitele, a rozhodnutí o tvorbě standardu „shora“, **je velmi nešťastným krokem**. Jako zastánci potřeby profesního standardu, chápaného jako součást systémové podpory učitelů, **považujeme za potřebné pokračovat v práci na jeho tvorbě „zdola“, na půdě asociací** (zejména Asociace profese učitelství ČR - APU ČR, Stálá konference asociací ve vzdělávání – SKAV a Unie CZESHA) a **fakult připravujících učitele**. Z výše uvedených důvodů jsme se rozhodli dát dokument ve verzi ze srpna 2009 (vzniklé po oficiálním ukončení tvorby a výrazně upravené na základě analýzy druhého kola diskuze) k dispozici k dalším profesním diskuzím a společnému dotváření. Chceme se i nadále angažovat v aktivitách usilujících o vznik a prosazení dlouhodobé koncepce podpory učitelů včetně potřebných změn na úrovni legislativy a financování.

H.Košťálová, M.Píšová, K.Rýdl, V.Spilková, V.Srb, H.Stýblová, Z.Syslová, F.Tomášek